

Pomožni vir svetlobe

Davorin Tome

Fotografiranje nekateri mojstri imenujejo slikanje s svetlobo. In v resnici – če je vidnega dela spektra elektromagnetnega valovanja, ki ga v pogovornem jeziku imenujemo svetloba, premalo, je na vsaki fotografiji opazen le učinek, hudomušno poimenovan »črnci v tunelu«. Svetloba je torej za fotografa tisto, kar so za slikarja pigmenti, ki jih s čopičem ali svinčnikom nanaša na platno ali papir. Daleč najpomembnejši vir svetlobe za fotografijo je sonce.

Sonce je precej močan, barvno spremenljiv in usmerjen vir svetlobe, ki za nameček še stalno spreminja položaj. Predmete na zemlji zjutraj osvetljuje povsem z drugega kota kakor zvečer. Te lastnosti znajo dobri fotografi izkoristiti, da tudi povprečni predmet zaradi prave osvetlitve na fotografiji zaživi nadpovprečno dobro. A pri naravoslovni fotografiji, ko se mora človek poleg vsega prilagoditi tudi dinamiki živih organizmov, vseh dejavnikov uspešne fotografije vedno ni mogoče optimalno uskladiti.

Predmet, ki ga želimo fotografirati, je pogosto dostopen le v času ali na način, ko svetloba ni najbolj primerna – ali pada pod napačnim kotom ali pa predmet osvetljuje od zadaj, tako da ostane veliko zanimivih struktur ali barv skritih v senci. V tem primeru nam pride prav pomožni vir svetlobe, ki senčno

Obe fotografiji velike sinice sta bili narejeni v času petih minut, svetlobne razmere pri obeh so bile podobne – sonce z desne smeri. Bliskavico, kot pomožni vir svetlobe, sem uporabil pri fotografiji na naslednji strani, pri fotografiji na tej strani pa ne. Brez dodatnega vira svetlobe je veliko podrobnosti v anatomiji telesa in strukturi perja ptice ostalo skritih v globoki senci.

Foto: Davorin Tome.

stran predmeta dodatno osvetli. Če fotografiramo rastline, lahko kot pomožni vir svetlobe izberemo odsevník, ki senčno stran osvetli kar z odbito svetlobo sonca. Pri živalih, ki bi jih velike, bele ali metalizirane odbojne površine odsevníka preveč preplašile, tudi sredi belega dne uporabimo bliskavico. Uporaba bliskavice od fotografov zahteva nekaj dodatne tehnične pozornosti, če jo uporabljamo sredi sončnega dne, še za kanček več, predvsem v smislu usklajevanja naravne in umetne svetlobe. Ker se svetloba iz vseh virov sešteva, moramo namreč paziti, da nam dodatni vir svetlobe ne »preosvetli« objekta tam, kjer je že osvetljen s soncem, temveč le »dosvetli«. Dosvetljevanje (ali dodatno osvetljevanje) pomeni, da s pomožnim

virom osvetlimo le sence predmeta in s tem razkrijemo njegove podrobnosti, ki bi sicer v globini sence ostale skrite. A ker večina bliskavic danes, v povezavi s fotoaparatom, nadzoruje količino sproščene svetlobe avtomatsko, vse skupaj ni pretirano zapleteno. V večini primerov primerno osvetlitev dosežemo tako, da moč bliska nastavimo za eno do dve zaslonki manj, kakor bi bilo treba, če bi bila bliskavica edini vir svetlobe. Vse ostalo naredi elektronika v fotografskem aparatu. Ali je primernejše zmanjšanje nastavitve za eno ali dve zaslonki, pa najbolj učinkovito ugotovimo s poskusom. Učinek je namreč malo odvisen od barve predmeta, ki ga fotografiramo, malo od tega, koliko ga je osvetljenega z naravno svetlobo, nekaj tu

di od tega, ali se naša bliskavica nahaja na fotografskem aparatu ali ob njem, najpomembneje od tega pa seveda je, kaj želimo, da fotografija gledalcem sporoči. Običajno je učinek najboljši takrat, kadar ostane senčna stran predmeta še vedno nekoliko podosvetljena oziroma temnejša od ostalega dela, sicer fotografija učinkuje, kakor da smo jo naredili v povsem umetnih razmerah v studiu. K sreči nam danes - v dobi digitalne fotografije - tovrstno poizkušanje ne vzame več kot pet minut časa, rezultat pa je vreden dodatnega truda. Fotografija je lahko s pomožnim virom svetlobe bolj podrobna, bolj barvita in zaradi tega bolj zgovorna.

Več o pomožnih virih svetlobe v naravoslovni fotografiji na: www.DavorinTome.si.

